

Školní vzdělávací program školní družiny při ZŠ 5. května, Dvůr Králové nad Labem, 28. října 731

Název školy: ZŠ 5. května Dvůr Králové nad Labem, 28. října 731

Adresa školy: ZŠ 5. května, ul. 28. října 731, 544 00 Dvůr Králové nad Labem

Sídlo školní družiny: ul. 5. května 1181, 544 00 Dvůr Králové nad Labem

Jméno ředitele: Radan Černý

Kontakty: telefon: 499 318 360 (361)
email: reditelstvi@zs5kvdk.cz,
webové stránky: www.zs5kvdk.cz
IČO: 64202313
RED IZO: 600 102 319
IZO: 117 900 192

Zpracovala: Věra Vojtová

Platnost dokumentu od: 3. 9. 2007

Charakteristika školní družiny

Školní družina s kapacitou 98 dětí je jednou ze součástí Základní školy 5. května Dvůr Králové n/L, 28. října 731.

Školní družina poskytuje zájmové vzdělání žákům školy. Jejím hlavním posláním je tedy zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků. Mimo tuto činnost vykonává také dohled nad žáky před začátkem školního vyučování nebo po jeho skončení. Školní družina je určena přednostně pro žáky I. stupně. Účastníci pravidelné docházky se zařazují do oddělení; ta se naplňují nejvýše do počtu 30 účastníků.

Školní družina v rámci své běžné činnosti zřizuje zájmové kroužky, jejichž účastníky mohou být i žáci, kteří nejsou přihlášení do ŠD.

Školní družina organizuje příležitostně také různé výlety, exkurze, zábavná odpoledne, sportovní soutěže, besídky atd., které jsou uskutečňovány mimo stanovenou provozní dobu ŠD. Těchto akcí a činností se mohou účastnit i žáci, kteří nejsou přijati k pravidelné docházce do družiny.

Cíle vzdělávání

Protože účastníci zájmového vzdělávání ve školní družině jsou zároveň také účastníky základního vzdělávání, vycházejí cíle vzdělávacího programu školní družiny ze vzdělávacích cílů školního vzdělávacího programu. Zájmové vzdělávání školní družiny je zaměřeno zejména na tyto úkoly:

- rozvíjet tvořivost dětí a jejich estetické vnímání
- rozvíjet u dětí schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- připravovat děti k tomu, aby se projevovaly jako zodpovědné osobnosti
- rozvíjet u dětí vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit děti aktivně rozvíjet své zdraví a být za ně odpovědný
- vést děti k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám

Jednotlivé cíle zájmového vzdělávání se naplňují utvářením a rozvíjením *klíčových kompetencí*.

1. Kompetence k učení:

- orientovat se v textech různého zaměření (učebnice, časopisy, encyklopedie)
- pomocí didaktických her rozvíjet paměť a logické myšlení
- klást otázky a hledat na ně odpovědi

2. Kompetence k řešení problémů

- hledat různé varianty řešení problémů, vybírat mezi nimi
- řešit problémy, které vzniknou při hrách
- využívat poznatků z her pro řešení různých praktických situací
- přijmout odpovědnost za své rozhodnutí
- vyrovnávat se s nedostatky a s neúspěchy
- dokončit započaté činnosti, v případě obtíží se je snažit překonat sám nebo vyhledat pomoc
- nenechat se odradit případným neúspěchem

3. Kompetence komunikativní

- vyslovit vlastní názor, respektovat názor druhých
- komunikovat bez ostychu s vrstevníky i s dospělým
- vyjadřovat své pocity řečí, gestem a dalšími prostředky
- komunikovat při hrách ve skupině, řešit konflikty
- zapojovat se do diskuse

4. Kompetence sociální a personální

- oceňovat dobrou práci spolužáků

- rozlišovat sociálně patologické jevy (kouření, vandalismus, násilné chování) a učit se jim bránit
- rozpoznávat vhodné a nevhodné chování
- přijímat jednoduchou roli ve skupině (člen skupiny, kapitán, mluvčí ...)
- respektovat dohodnutá pravidla
- při práci ve skupině se dělit o pomůcky a materiál
- vytvářet si představu o sobě samotném
- odhalovat rizika svého jednání

5. Kompetence občanská, činnostní a pracovní

- vnímat krásy přírody a cíleně o přírodu pečovat
- v krizové situaci a v situaci ohrožující zdraví a život postupovat podle pokynů kompetentních osob
- respektovat odlišné názory
- seznamovat se s tradicemi a kulturním dědictvím
- respektovat řád školní družiny
- aktivně se zapojovat do činností prospěšných druhým
- dodržovat osobní hygienu, pitný režim
- pracovat podle daného pracovního postupu, návodu
- reálně posuzovat výsledek své práce
- dodržovat zásady bezpečnosti, ochrany zdraví a hygieny práce

6. Kompetence trávení volného času

- vybírat si zájmové činnosti podle vlastních dispozic
- rozvíjet své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech
- odmítat nevhodné nabídky pro trávení volného času
- posilovat svou tělesnou zdatnost
- orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času
- vytvářet si návyky pro udržení zdravého životního stylu

Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací program školní družiny je sestaven pro žáky I. stupně ZŠ, tedy na dobu 5 let.

Formy vzdělávání

Zájmové vzdělávání školní družiny se realizuje několika formami činností:

Pravidelnou

Jde o každodenní činnost žáků v odděleních ŠD nebo v zájmových kroužcích zřizovaných ŠD. Vychovatelky sestavují jednotlivé typy práce s dětmi do týdenních rozvrhů – tzv. týdenní skladby zaměstnání. Při tom dbají na to, aby se střídaly různé aktivity:

- odpočinkové (mají odstranit únavu)
- rekreační (slouží k regeneraci sil)
- zájmové (rozvíjejí osobnost žáka)
- příprava na vyučování (vypracovávání domácích úkolů, didaktické hry)

Příležitostnou

Jedná se o různé výlety, exkurze, návštěvy výstav, zábavná odpoledne, besídky, žakovská vystoupení atd. Těchto akcí se mohou zúčastnit i ostatní zájemci.

Spontánní

Jsou zahrnuty do denního režimu oddělení (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti, hry při pobytu venku).

Individuální

zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a pro práci s dětmi mimořádně nadanými.

Obsah vzdělávání v pravidelné činnosti

<i>tematický okruh</i>	<i>stručný popis činnosti</i>	<i>číslo kompetence</i>
	<i>PODZIM</i>	
Co jsme dělali ve volném čase	Shromažďujeme pohlednice a obrázky z míst, která jsme navštívili, povídáme si o nich.	1, 3
Naše škola	Z pohlednic vytváříme prázdninový vláček. Pátráme, co skrývají odborné třídy, kabinety naší školy. Zjišťujeme, kdo všechno v naší škole pracuje a kdo školu řídí Stavíme si naši školu ze stavebnicových dílů. Cvičíme hmat (poslepu určujeme předměty, které jsme vložili pod šátek). Pořádáme jednoduché soutěže se švihadlem a míčem.	5 4 1, 4, 5 5, 6 2, 3, 4 6
Každý den má někdo svátek	Seznamujeme se s našimi jmény, hledáme je v kalendáři Ke jménům spolužáků si připišeme, kdy budou mít svátek, abychom jim mohli blahopřát. Vyrábíme pro oslavence přání. Přemýšlíme, jak jim popřát.	1, 3 3, 4, 5
Čtyři roční období	Beseduje o ročních obdobích (pozorujeme změny v přírodě, chování zvířátek, vztahy mezi zvířaty). Napodobujeme hlasy zvířat (někteří žáci předvádějí, jiní hádají). Čteme si o přírodě a jejích proměnách. Učíme se říkanky, básničky a písničky s přírodní tematikou. Na vycházkách pozorujeme změny v přírodě a výtvarně je zpracováváme. Hrajeme hry (tělesná zdatnost, rozvoj paměti a orientace v přírodě). Pořádáme jednoduché soutěže a stolní hry. Soutěžíme v poznávání ovoce a zeleniny (naše smysly).	1, 2, 5 2, 3, 4 1, 3 1, 3, 5 1, 2, 5 6 6 1, 3, 4
Přírodniny	Při vycházkách do parku upevňujeme pravidla chování v přírodě, sbíráme přírodniny a zhotovujeme z nich výrobky. Otiskujeme listy různými technikami. Skládáme obrázky zvířat, přírodnin (práce skupin).	3, 5, 6 4, 5 3, 6
Drak	Učíme se básničku o drakovi. Vyrábíme draky.	1, 3 5
Hry	Seznamujeme se s pravidly míčových her. Cvičíme se dodržovat daná pravidla.	4, 6
Počasí a pranostiky	Na internetu vyhledáváme pranostiky, čteme je a povídáme si, jak vznikaly, co nám chtějí říci a jak se shodují se skutečností.	1, 2, 3
Zdravý životní styl a jídelníček	Vyprávíme si o otužování a o životním stylu. Sestavujeme desatero zásad zdravé výživy. V časopisech hledáme obrázky zdravých a méně zdravých potravin (třídíme je formou soutěže).	1, 3 1, 2 4, 5, 6
Léčivá příroda	Vyhledáváme léčivky v atlase nebo na internetu a zjišťujeme, jaké mají účinky. Z nasbíraných bylinek vaříme čaj.	1, 5 5, 6
	<i>ZIMA</i>	

<i>tematický okruh</i>	<i>stručný popis činnosti</i>	<i>číslo kompetence</i>
Ptáčci v zimě	Besedujeme nad obrázky ptáků (kdo odlétá, kdo zůstává). Vyrábíme krmítka pro ptáčky (nástěnka ŠD). Krmíme ptáčky v zimě, víme, co jim chutná, co škodí. Z okna ŠD pozorujeme ptáčky u našeho krmítka, do kterého pravidelně sypeme zob. Při vycházkách pozorujeme ptačí stopy. Pozorování ptáčků výtvarně zpracováváme.	1, 2 5 3, 5, 6 1, 5 1, 2, 3 5, 6
Známe kouzelná „slovíčka“	Besedujeme o „kouzelných slovech“ (děkuji, prosím, omlouvám se). Vymýšlíme si příběhy, kde tato slovíčka hrají významnou roli. Hrajeme si a učíme se různým formám společenského styku (správně zdravít, podat ruku, požádat o něco, poděkovat). Čteme z knížky o společenském chování, hrajeme scénky.	2, 3 3, 4 1, 2, 4 2, 4, 5
Učíme se toleranci a pořádku	Kriticky hodnotíme naši školní družinu a společně se domlouváme, čím můžeme vylepšit její vzhled a činnost. Respektujeme přání a názory druhých. Přemýšlíme o vandalismu, opravujeme poškozené hry, uklízíme si aktovky, věnujeme se sebeobslužným činnostem.	4 2, 4, 5
Adventní čas	Vnímáme atmosféru Vánoc, čteme si o Vánocích, vyprávíme si o smyslu adventní doby.	2, 3, 5
Vánoce	Vyrábíme Mikuláše, čerty a anděly. Vyprávíme si o zvycích, které se zachovaly dodnes, které dodržujeme v naší rodině. Zpíváme koledy a nacvičujeme program na vánoční besídku. Vyrábíme vánoční ozdoby a vánoční přáníčka. Společně strojíme stromeček. Na vycházkách pozorujeme vánoční výzdobu města, ulic, odchodů. Tvoříme plakát pro spolužáky na vánoční besídku.	4, 5 1, 3, 4 1, 5, 6 4, 5, 6 5, 6 3, 4, 5 3, 4, 5, 6
Zimní radovánky	Soutěžíme ve stavění sněhuláků. Závodíme v hodu koulí na cíl, do dálky. Kreslíme do sněhu jednoduché obrázky, vytváříme stavby ze sněhu. Bobujeme a jezdíme na „lopatkách“.	6 6 6 6
Úrazy v zimě	Uvědomujeme si možná nebezpečí, povídáme si, jak jim předcházet, učíme se úrazy ošetřovat.	2, 4, 5
Pohádky	Posloucháme pohádky z CD. Výtvarně zpracováváme pohádkové postavy a příběhy. Soutěžíme, kdo zná více pohádkových postaviček (kviz).	6 3, 5, 6 1, 2, 6
Ve hře hledej zálibu Voda a sních	Soutěžíme v pexesu, luštíme rébusy. Besedujeme o vodě a sněhu (obrázkový materiál z dětské encyklopedie). Provádíme pokusy s vodou (vlastnosti vody, sněhu, ledu, odpařování).	2, 3, 6 1, 2, 3 1, 2, 5
Karneval	Vyrábíme masky a doplňky. Tvoříme pozvánky pro spolužáky.	4, 5 3, 4, 5, 6
Jaro	<i>JARO</i> Organizujeme kuličkiádu. Učíme se tanečky a písničky o jaru. Na vycházkách pozorujeme změny v přírodě a výtvarně je pracováváme (první květiny, symboly jara, počasí, změny v přírodě).	6 1, 3, 5, 6 1, 3, 5, 6
Květiny a semínka	Povídáme si o květinách a jejich potřebách k životu. Čteme si z knihy (Jak Křemílek a Vochomůrka zasadili semínko). Pozorujeme klíčení semínek. Pečujeme o květiny ve ŠD (zaléváme je, přesazujeme), pomocí pokojových rostlin si vytváříme příjemné prostředí.	1, 3 6 2, 6 5
Svátky jara	Seznamujeme se s lidovými tradicemi, besedujeme, čteme si úryvky z knih, časopisů. Malujeme a zdobíme kraslice. Zpíváme koledy.	1, 3 5 6

<i>tematický okruh</i>	<i>stručný popis činnosti</i>	<i>číslo kompetence</i>
Kniha, časopis	Besedujeme o naší nejoblíbenější knize, povídáme si o ilustracích. Vyrábíme záložku do knihy. Hrajeme loutkové divadlo pro mladší kamarády. Luštíme hádanky a křížovky z Mateřídoušky.	1, 3 5 5, 6 1, 2, 6
BESIP	Zajímáme se o dopravní značky v našem okolí (cesta do školy). Odvozujeme si význam dopravních značek (zebry, semafor) pro naši bezpečnost. Soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů. Pojďte s námi na zelenou (písničky k dopravní výchově – CD). Soutěžíme v jízdě zručnosti na koloběžce, soutěží jednotlivci i jednotlivá oddělení.	4, 5, 6 1, 3, 5 1, 2, 6 3, 6 6
Peníze	Besedujeme o tom, co je to plýtvání (jídlem, penězi, energií). Ptáme se a vymýšlíme společně, jak můžeme šetřit. Navrhujeme a vyrábíme si „své“ peníze. Hrajeme si na prodávající a kupující, využíváme „kouzelná slovíčka“ prosím, děkuji.	3, 4, 5 3, 4 5 3, 6
Rodina	Vyprávíme si o životě naší rodiny. Představujeme povolání našich rodičů (pantomimicky).	3, 4 3, 4, 5
	<i>LÉTO</i>	
Moje tělo	Z encyklopedie čteme zajímavosti o lidském těle a jeho funkcích. Soutěžíme v kvizu – moje tělo, jak ho znám. Hrajeme hru: hlava, ramena, kolena ... Na velký arch papíru obkresluje postavu jednoho z nás a dokresluje nejdůležitější tělesné orgány.	1, 3 1, 2, 3 1, 6 1, 3, 5
Telefon	Učíme se telefonovat – oznámíme úraz, přivoláme pomoc, „hovoříme“ s linkou důvěry (nácvik modelových situací). Nacvičujeme důležitá telefonní čísla (policie, hasiči, rychlá zdravotní pomoc, tísňové volání).	3, 4, 5 1, 3
První pomoc	Učíme se zásady první pomoci. Soutěžíme v úkolech, které bychom měli zvládat při poskytování první pomoci.	3, 4, 5 3, 4, 5
Chci být fit	Besedujeme o návykových látkách, s nimiž se můžeme setkat. Odhalujeme další nebezpečí, která nás mohou ohrozit (injekční jehly na pískovišti apod.). Poznáváme nebezpečné jedovaté rostliny. Besedujeme o porušování zákona (krádeže, drogy, alkohol).	3, 4, 5 4, 5 1, 2 3, 4, 5

Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou ve škole integrováni individuální formou. Pokud tito žáci chtějí navštěvovat školní družinu, jsou stejným způsobem začleňováni do zájmového vzdělávání.

Pedagogičtí pracovníci ve školní družině jsou plně kvalifikovaní a mají zkušenosti se vzděláváním žáků s poruchami chování a s vývojovými poruchami učení. Dětem se individuálně věnují, vhodným přístupem k nim vyzdvihují kladné stránky jejich osobnosti, potlačují záporné. Spolupracují s třídními učiteli, respektují pokyny z pedagogicko–psychologické poradny. Pokud by se zájmového vzdělávání ve školní družině chtělo zúčastňovat dítě se zdravotním postižením, pedagogičtí pracovníci by se podle potřeby seznámili s problematikou začleňování zdravotně postižených dětí do kolektivu, doplnili by si své vzdělání (formou školení, instruktáží, individuálního studia apod.). Spolupracovali by s pracovníky daného speciálně pedagogického centra, odborným lékařem. Úzká spolupráce se zákonnými zástupci zdravotně postižených dětí je samozřejmostí.

Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Školní družina poskytuje zájmové vzdělávání pouze žákům školy. Je především určena žákům 1. stupně, v případě volné kapacity mohou být k pravidelné denní docházce přijati i žáci 2. stupně. Zájemci o pravidelnou docházku do školní družiny vyplní každý školní rok závaznou přihlášku a zápisní lístek do ŠD. Pokud je kapacita ŠD volná, jsou přijati a vztahují se na ně veškerá práva a povinnosti účastníka zájmového vzdělávání v našem zařízení (podle platných předpisů). Pokud počet zájemců přesahuje kapacitu ŠD, jsou přednostně přijímáni žáci nižších ročníků. O konkrétních jménech rozhoduje ředitel školy na základě doporučení vedoucí vychovatelky. Přihláška k pravidelné docházce do ŠD platí po dobu jednoho školního roku. Pokud chce účastník zájmového vzdělávání svou činnost ukončit předčasně, musí se písemně odhlásit. Odhláška ze zájmového vzdělávání musí obsahovat jméno a příjmení účastníka, oddělení ŠD, které navštěvoval, datum, kdy svou činnost ve ŠD ukončí, a podpis zákonného zástupce. Docházka do pravidelných forem činností ŠD je povinná, každou nepřítomnost je nutné řádně omluvit (viz vnitřní řád školní družiny).

Podmínky pro činnost zájmového vzdělávání

Materiální

4 oddělení školní družiny sídlí v samostatné budově, která se nachází v těsné blízkosti školy. V budově mají k dispozici šatnu, v každém poschodí sociální zařízení, 5 heren zařízené speciálním nábytkem (ten je ve dvou hernách nový), keramickou dílnu s hrnčářským kruhem a vypalovací pecí. Všechna oddělení školní družiny jsou vybavena hračkami, stolními hrami, sportovním náčiním – tyto pomůcky se pravidelně dokupují. Na malém pozemku u školní družiny je vybudované pískoviště. ŠD může také pro své potřeby využívat tělocvičnu, počítačovou učebnu, školní knihovnu, cvičnou kuchyňku, hřiště a celý rozlehlý školní areál s lavičkami a houpačkou. Pedagogičtí pracovníci dbají na estetický vzhled všech prostor. Materiální vybavení se průběžně obnovuje.

Personální

Ve školní družině působí čtyři vychovatelky, všechny jsou plně kvalifikované. Svě vzdělání si průběžně doplňují v akreditovaných kurzech i samostudiem.

Ekonomické

Školní družina jako součást základní školy je financována stejným způsobem jako škola, tedy provoz hradí zřizovatel (město Dvůr Králové nad Labem), platy zaměstnanců jsou financovány normativní metodou ze státního rozpočtu.

Platba za pravidelnou formu zájmového vzdělávání je hrazena zákonnými zástupci s možností případné změny (viz vnitřní řád ŠD). Tato částka je určena pouze na nákup drobného spotřebního materiálu, který děti používají při zhotovování vlastních výrobků, na zakoupení odměn pro soutěže atd.

Peníze se vybírají na začátku pololetí (tedy v září a v únoru). Spotřební materiál do školní družiny pak vychovatelky nakupují na základě objednávek, které jim vystaví hospodárka školy. Všechny platby jsou součástí účetnictví školy.

Bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Provoz školní družiny se řídí vnitřním řádem školní družiny. S dokumentem jsou děti i jejich zákonní zástupci prokazatelným způsobem seznámeni na začátku školního roku, případně při zahájení docházky dítěte do školní družiny. Vnitřní řád školní družiny je vyvěšen na přístupném místě ve ŠD, školní řád visí v každé kmenové třídě.

Jmenované vnitřní předpisy obsahují podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, jejich ochrany před sociálně patologickými jevy. V zájmu bezpečnosti vlastní a svých spolužáků jsou žáci povinni pravidla daná ve školním řádu a ve vnitřním řádu školní družiny dodržovat. Povinnosti vychovatelek školní družiny jsou obsaženy v jejich pracovních náplních a ve vnitřním řádu pedagogických pracovníků.